

V Bruseli 31. 10. 2019
COM(2019) 559 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

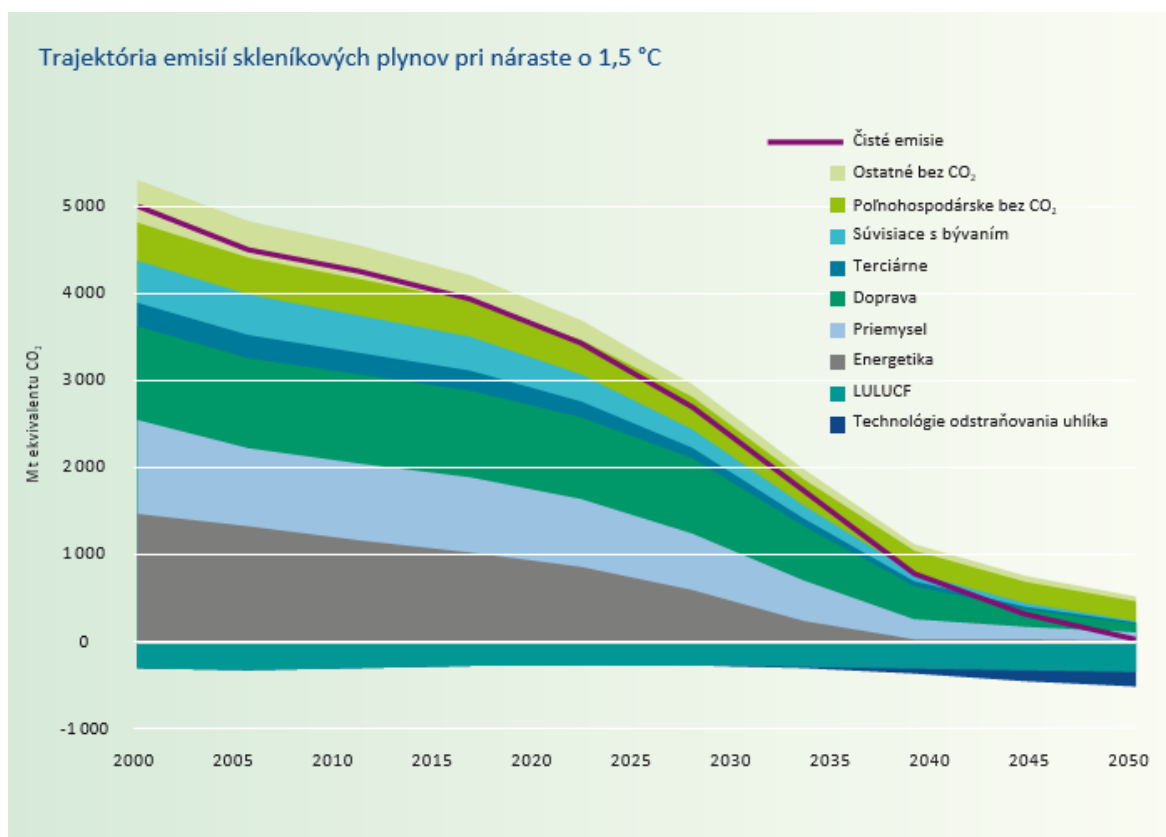
**Vytváranie podmienok na zvýšenie dlhodobej ambície
Správa o pokroku opatrení EÚ v oblasti klímy za rok 2019**

{SWD(2019) 396 final}

1. PLNENIE MEDZINÁRODNÝCH ZÁVÄZKOV EÚ

Stanovenie vízie zameranej na klimatickú neutralitu do roku 2050

V novembri 2018 Európska komisia predložila svoju strategickú víziu „Čistá planéta pre všetkých“¹. V stratégii sa ukazuje, ako môže Európa zohrávať vedúcu úlohu v úsilí o klimatickú neutralitu investíciami do realistických technologických riešení, posilňovaním postavenia občanov a zosúladňovaním činností v kľúčových oblastiach, ako je priemyselná politika, financie či výskum, a zároveň sa postarať o sociálne spravodlivú transformáciu. Na obrázku 1 je zobrazený jeden z uskutočniteľných spôsobov dosiahnutia nulovej bilancie emisií skleníkových plynov v roku 2050.

Obrázok 1: Trajektória emisií skleníkových plynov pri náraste o 1,5 °C²

Strategická vízia Komisie je výzvou pre všetky inštitúcie EÚ, národné parlamenty, podnikateľský sektor, mimovládne organizácie, mestá a obce, ako aj pre občanov, a najmä pre mladých ľudí, aby sa podieľali na úsilí o udržanie vedúceho postavenia EÚ, ktorá tak bude môcť podnietiť k rovnakému odhodlaniu aj ostatných medzinárodných partnerov. V priebehu roka 2019 bola strategická vízia Komisie predmetom širokej diskusie v inštitúciách EÚ a medzi zainteresovanými stranami. Táto informovaná diskusia predstavuje krok smerom k prijatiu a predloženiu ambicióznej dlhodobej stratégie k Rámcovému

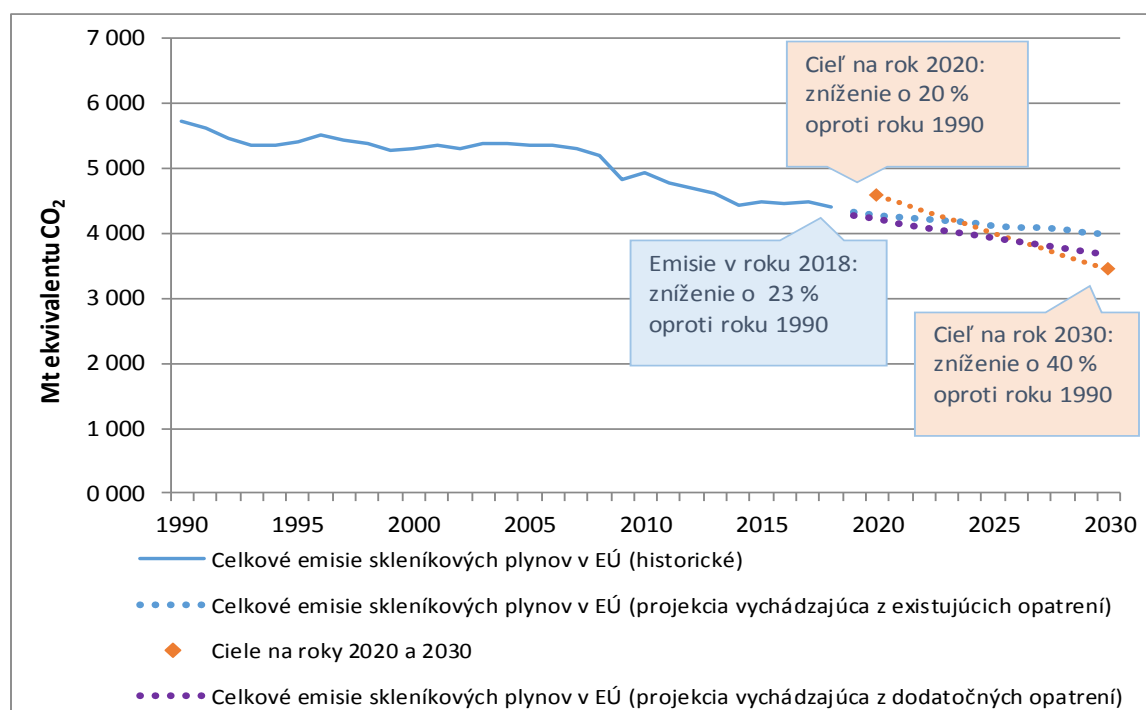
¹ COM(2018) 773 final: Čistá planéta pre všetkých. Európska dlhodobá strategická vízia pre prosperujúce, moderné, konkurencieschopné a klimaticky neutrálne hospodárstvo.

² Zdroj: COM(2018) 773 final.

dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (ďalej len „UNFCCC“) do začiatku roka 2020, ako sa vyžaduje podľa Parížskej dohody.

V roku 2018 sa emisie skleníkových plynov znížili o 2,0 %, zatiaľ čo hospodárstvo EÚ ďalej rástlo

V roku 2018 sa emisie skleníkových plynov v EÚ (vrátane medzinárodnej leteckej dopravy) v porovnaní s úrovňou v roku 1990 podľa predbežných údajov znížili o 23 % (pozri obrázok 2). EÚ tak zostáva na dobrej ceste k splneniu svojho cieľa podľa Rámcového dohovoru OSN na zmenu klímy, ktorým je znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2020 o 20 %³. V roku 2018 boli emisie o 2,0 % nižšie ako v roku 2017. Emisie skleníkových plynov v EÚ teda dosiahli najnižšiu úroveň od roku 1990. Od roku 1990 do roku 2018 sa kombinovaný HDP EÚ zvýšil o 61 %. Intenzita emisií skleníkových plynov v hospodárstve definovaná ako pomer medzi emisiami a HDP klesla na úroveň 303 g ekvivalentu CO₂/EUR, čo predstavuje menej ako polovicu hodnoty z roku 1990.

Obrázok 2: Celkové emisie skleníkových plynov v EÚ vrátane medzinárodnej leteckej dopravy (historické emisie v rokoch 1990 – 2018, projekcie emisií v prípade existujúcich a dodatočných opatrení⁴ v rokoch 2019 – 2030) a ciele znižovania emisií skleníkových plynov

Emisie zo stacionárnych zariadení, na ktoré sa vzťahuje systém EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS), teda predovšetkým emisie z výroby elektrickej energie a tepla a priemyslu, od roku 2017 do roku 2018 klesli o 4,1 %⁵. K zníženiu došlo najmä v oblasti

³ Okrem cieľa EÚ podľa dohovoru UNFCCC sa EÚ spoločne s Islandom zaviazala aj k záväznému zníženiu emisií v druhom záväznom období Kjótskeho protokolu (2013 – 2020). Cieľom je zníženie emisií o 20 % v porovnaní s úrovňou emisií vo východiskovom roku (najmä rok 1990). Rozsah sa mierne líši od rozsahu cieľa podľa dohovoru UNFCCC. V roku 2017 EÚ a Island znížili emisie v porovnaní s východiskovým rokom o 26 %.

⁴ Súhrn projekcií členských štátov. Existujúce opatrenia sú opatrenia, ktoré už členské štáty vykonali. Dodatočné opatrenia sú opatrenia, ktoré členské štáty plánujú vykonať.

⁵ Údaj sa vzťahuje na všetkých 31 krajín zapojených do systému EU ETS.

výroby elektrickej energie a tepla. Je to v súlade s trendom posledných piatich rokov, keď sa emisie v týchto odvetviach významne znížili. Odráža sa to v konkrétnych zmenách palív, ktoré sa používajú na výrobu tepla a elektrickej energie, vrátane zvýšeného používania obnoviteľných zdrojov energie.

Emisie, na ktoré sa nevzťahuje systém EU ETS (napríklad emisie z dopravy, stavebníctva, poľnohospodárstva a odpadu) sa od roku 2017 do roku 2018 znížili o 0,9 %. K zníženiu došlo po troch rokoch mierneho nárastu emisií z týchto odvetví. Nastalo najmä v oblasti využívania energie v budovách. Emisie z poľnohospodárstva takisto mierne klesli, zatiaľ čo v prípade emisií z dopravy došlo v porovnaní s rokom 2017 k malému nárastu.

Emisie z medzinárodnej leteckej dopravy sa v roku 2018 ďalej zvyšovali a za posledných 5 rokov stúpili o 19 %. V zásade sa na ne vzťahuje systém EU ETS, v súčasnosti však iba na lety v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP).

EÚ prijala právne predpisy na splnenie svojho cieľa na rok 2030

Únia oznámila vnútroštátne stanovený príspevok podľa Parížskej dohody na úrovni aspoň 40 % zníženia domácich emisií skleníkových plynov do roku 2030 v porovnaní s rokom 1990. Ako sa uvádza na obrázku 3, EÚ prijala právne predpisy, ktorými sa umožní dodržanie tohto záväzku. Účinné presadzovanie všetkých cieľov v oblasti klímy, energetiky a mobility stanovených v právnych predpisoch Únie by mohlo dokonca viesť k zníženiu emisií skleníkových plynov EÚ28 v roku 2030 v porovnaní s rokom 1990 až do výšky približne 45 %.

Spolupráca s Nórskom a Islandom pri plnení cieľa na rok 2030

Nórsko a Island súhlasili, že budú s EÚ spolupracovať na plnení svojich cieľov na rok 2030 v oblasti zníženia emisií skleníkových plynov aspoň o 40 % v porovnaní s úrovňou v roku 1990. V kontexte Dohody o EHP budú Nórsko a Island od roku 2021 vykonávať nariadenie o spoločnom úsilí a nariadenie o LULUCF. Nórsko a Island sa už od roku 2008 zúčastňujú na systéme EU ETS.

	EMISIE SKLENÍKOVÝCH PLYNOV	ENERGIA Z OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV	ENERGETICKÁ EFEKTÍVNOŠŤ	VZÁJOMNÉ PREPOJENIE	KLÍMA V PROGRAMOCH FINANCOVANÝCH EÚ	EMISIE CO ₂
2020	-20 %	20 %	20 %	10 %	2014 – 2020 20 %	
					2021 – 2027	OSOBNÉ AUTÁ
2030	minimálne -40 %	≥ 32 %	≥ 32,5 %	15 %	25 %	-37,5 % dodávky -31 % nákladné autá -30 %
Doložka o revízii cieľov smerom nahor do roku 2023						

Obrázok 3: Rámec politik v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030

Členské štáty určujú dodatočné politiky a opatrenia na dosiahnutie cieľov na rok 2030

V roku 2018 členské štáty po prvý raz vypracovali návrh integrovaných národných energetických a klimatických plánov⁶. Z návrhov plánov vyplýva, že členské štáty urobili výrazný pokrok vo vymedzení cesty k splneniu cieľov v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, hoci je stále potrebné ďalšie úsilie. Európska komisia analyzovala súhrnný účinok návrhov plánov na plnenie cieľov na rok 2030 a vydala odporúčania pre jednotlivé krajiny⁷. Členské štáty musia svoje plány dokončiť do konca roka 2019.

Podľa súhrnu najnovších vnútroštátnych projekcií emisií skleníkových plynov sa predpokladá, že keď budú vnútroštátne politiky a opatrenia vykonané, emisie sa v roku 2030 znížia o 30 %. Odhaduje sa, že po vykonaní plánovaných opatrení alebo ambícií stanovených v návrhoch národných energetických a klimatických plánov sa dosiahne cieľ celkového zníženia emisií skleníkových plynov EÚ aspoň o 40 %.

Z najnovších projekcií členských štátov predložených po návrhoch národných energetických a klimatických plánov vyplýva, že po vykonaní plánovaných politik, ale bez ohľadu na stanovené ambície (ciele) sa môžu emisie v roku 2030 znížiť o 36 %. Tento odhad je o niečo nižší, než sa prezentuje v posúdení návrhov národných energetických a klimatických plánov. Hlavným dôvodom rozdielu je, že v posúdení návrhov národných energetických a klimatických plánov sa zohľadňujú vnútroštátne ciele, ktoré Nemecko a Holandsko vyjadrili vo svojich návrhoch národných energetických a klimatických plánov, ako aj skutočnosť, že Poľsko vo svojom návrhu národného energetického a klimatického plánu prezentovalo projekcie zahŕňajúce plánované opatrenia, ale nepredložilo ich v rámci správy o projekciách v roku 2019.

2. EMISIE V SYSTÉME EÚ NA OBCHODOVANIE S EMISIAMI (EU ETS)

Systém EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS) sa vzťahuje na emisie približne z 11 000 elektrární a výrobných závodov a na leteckú dopravu v rámci zúčastnených krajín a medzi nimi.

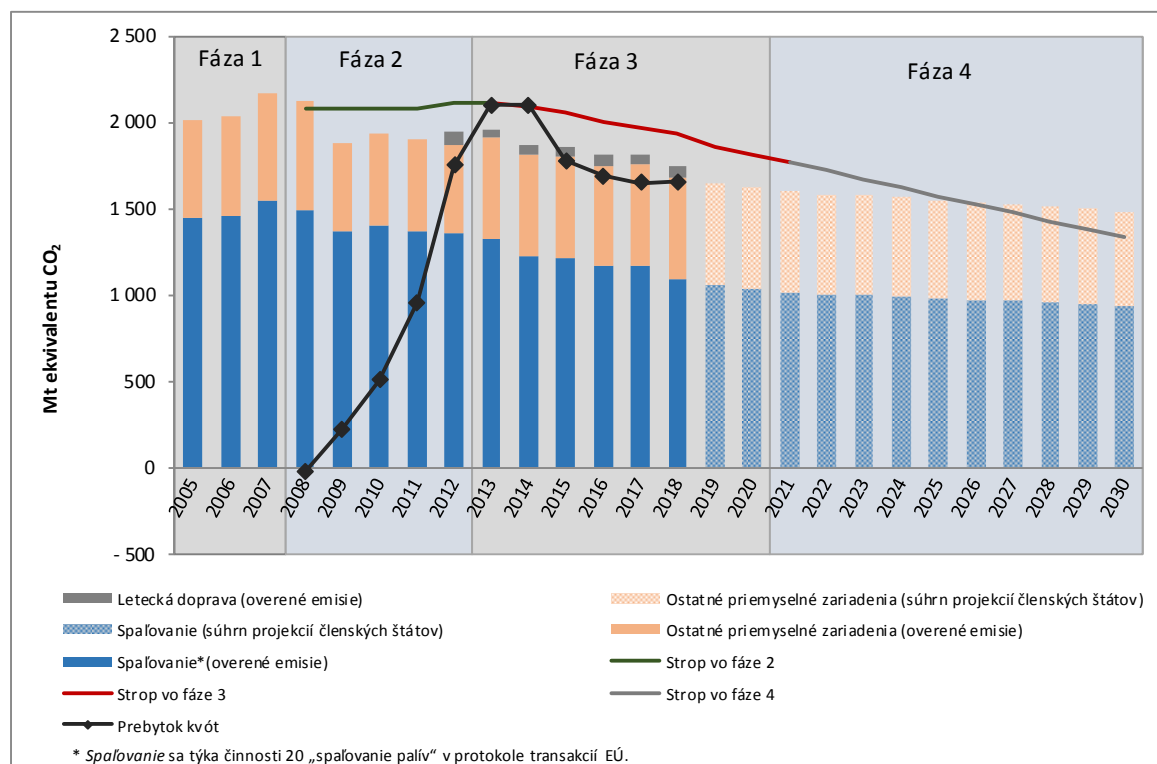
Na základe informácií zaznamenaných v registri Únie sa odhaduje, že objem emisií zo stacionárnych zariadení zapojených do systému EU ETS sa v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 znížil o 4,1 %. K poklesu emisií došlo najmä v odvetví energetiky, zatiaľ čo emisie z priemyslu sa znížili len mierne.

Pokiaľ ide o vývoj v oblasti emisií z leteckej dopravy, overené emisie sa naďalej zvyšovali a v roku 2018 predstavovali 67 miliónov ton CO₂, čo je nárast o 4 % v porovnaní s rokom 2017.

⁶ Vyžaduje sa to podľa nariadenia (EÚ) 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy.

⁷ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/governance-energy-union/national-energy-climate-plans>.

Na obrázku 4 je znázornený historický a predpokladaný vývoj emisií v rámci ETS, ako aj strop a akumulovaný prebytok kvót v ETS.

Obrázok 4: Overené emisie v ETS v rokoch 2005 – 2018, projekcie členských štátov zohľadňujúce existujúce opatrenia na roky 2019 – 2030, emisný strop v rámci ETS vo fázach 2, 3 a 4 a akumulovaný prebytok kvót v ETS v rokoch 2008 – 2018. Mt ekvivalentu CO₂⁸

Ku koncu júna 2019 dosahoval celkový počet použitých alebo vymenených medzinárodných kreditov asi 1,51 miliardy, čo predstavuje viac ako 90 % odhadu maximálneho povoleného množstva 1,6 miliardy. Len vo fáze 3 (2013 – 2020) sa do konca júna 2019 vymenilo 453,49 milióna medzinárodných kreditov.

V rámci príprav na začatie fungovania trhovej stabilizačnej rezervy v roku 2019 Komisia od polovice mája 2017 systematicky zverejňuje údaje o prebytku⁹ za predchádzajúce roky. Prebytok bol tretíkrát zverejnený v máji 2019, pričom predstavoval asi 1,65 miliardy kvót¹⁰. Na základe prebytku za rok 2018 a revidovaných právnych predpisov o systéme EU ETS na jeho štvrté obdobie obchodovania (2021 – 2030) sa aukčné objemy od septembra do decembra 2019 a od januára do augusta 2020 znížia takmer o 397 miliónov kvót alebo 24 % prebytku.

⁸ Na obrázku sa uvádzajú overené emisie v systéme ETS so sektorovým a geografickým rozsahom ETS v príslušnom roku, a preto ho nemožno interpretovať ako časový rad pred rokom 2013. Do stropu na obdobie rokov 2012 – 2018 je zahrnutá letecká doprava.

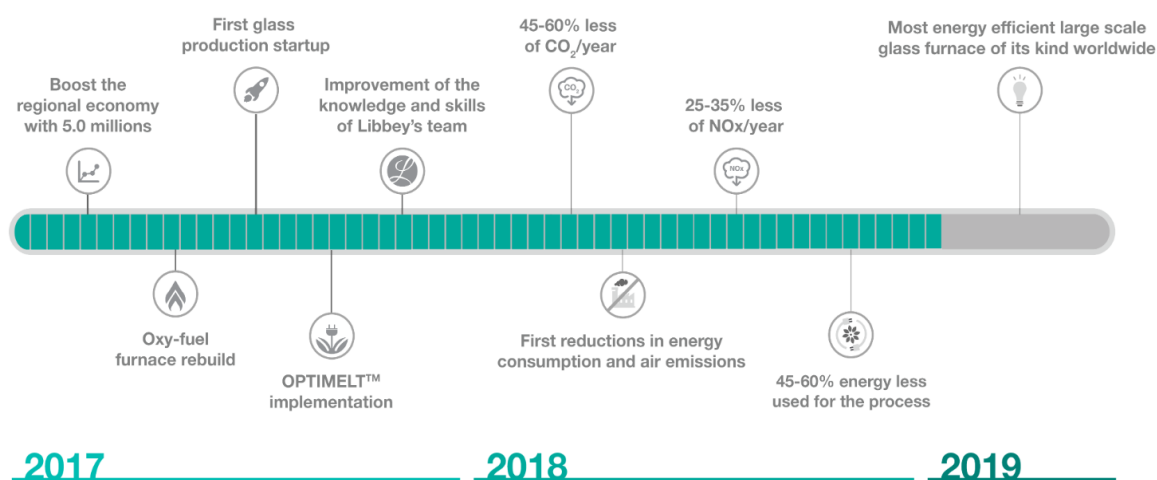
⁹ Prebytok zodpovedá „celkovému množstvu kvót v obehu“ vymedzenému v rozhodnutí, ktorým sa zriaďuje trhovú stabilizačná rezerva.

¹⁰ C(2019) 3288 final: Zverejnenie celkového počtu kvót v obehu v roku 2018 na účely trhovej stabilizačnej rezervy v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami.

LIFE15 OPTIMELT* – Demonštrácia termochemickej reformácie zemného plynu na zníženie emisií skleníkových plynov v energeticky náročných priemyselných odvetviach – sklársky priemysel.

V rámci projektu sa prvýkrát realizuje úplná demonštrácia inovatívnej koncepcie rekuperácie odpadového tepla. Technológia s názvom OPTIMELT je schopná využiť endotermickú reakciu zemného plynu s vodnou parou, resp. CO₂ v spalinách na rekuperáciu väčšieho množstva tepla, než bolo predtým možné vo výrobných procesoch s vysokou teplotou.

Projekt získal 2,2 milióna EUR prostredníctvom programu LIFE, nástroja financovania EÚ v oblasti klímy a životného prostredia.

*Projekt je príkladom toho, ako finančné prostriedky EÚ prispievajú k inováciám v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje systém ETS.

3. EMISIE V OBLASTI SPOLOČNÉHO ÚSILIA

Na emisie z väčšiny odvetví, ktoré nie sú zahrnuté do systému EU ETS, napríklad z dopravy, stavebníctva, poľnohospodárstva (emisie iné než CO₂) a odpadu, sa vzťahujú právne predpisy EÚ o spoločnom úsilí. V rozhodnutí o spoločnom úsilí¹¹ sa stanovujú vnútroštátne emisné ciele na rok 2020 vyjadrené ako percentuálne zmeny oproti úrovniam z roku 2005. Členské štáty musia dodržiavať aj ročné emisné limity od roku 2013 do roku 2020. V nariadení o spoločnom úsilí¹² sa podobne stanovujú vnútroštátne emisné ciele na rok 2030.

Pokrok pri dosahovaní cieľov v rámci spoločného úsilia

Členské štáty plánujú spôsob, akým dosiahnu splnenie svojich cieľov na rok 2030 v rámci spoločného úsilia. Ak sa plánované politiky vykonajú, EÚ by mohla do roku 2030 znížiť

¹¹ Rozhodnutie č. 406/2009/ES o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020.

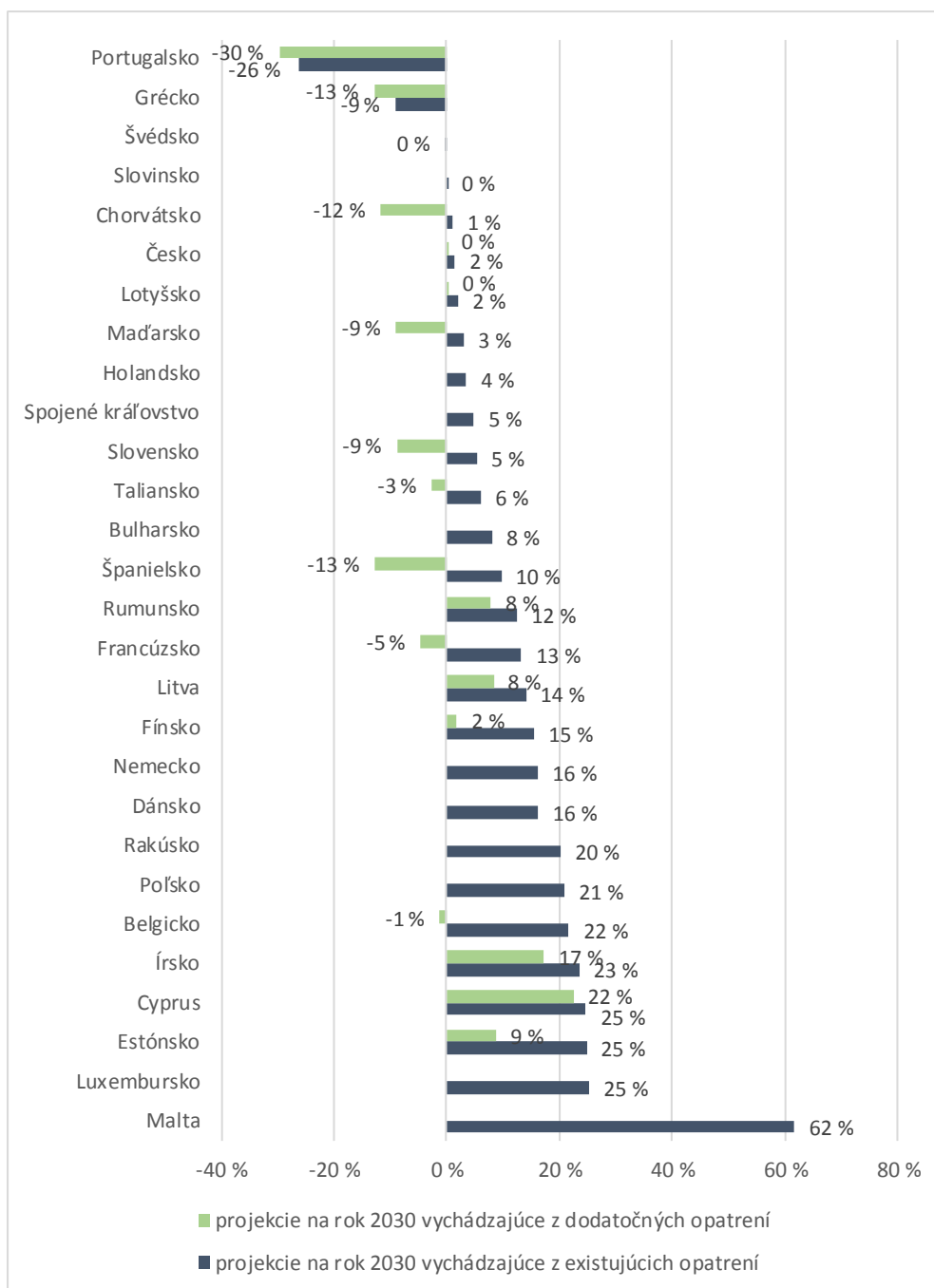
¹² Nariadenie (EÚ) 2018/842 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody.

emisie podľa právnych predpisov o spoločnom úsilí v porovnaní s rokom 2005 o 27 – 28 %¹³. Ide o zrejmy pokrok v porovnaní s existujúcimi politikami, prostredníctvom ktorých by sa do roku 2030 emisie znížili o 20 %. Na dosiahnutie cieľa v oblasti zníženia emisií pri spoločnom úsilí na úrovni 30 % však členské štáty budú musieť určiť dodatočné opatrenia. Európska komisia niekoľkým členským štátom odporučila, aby vo svojich konečných návrhoch národného energetického a klimatického plánu ďalej špecifikovali svoju stratégiu na dosahovanie cieľa v odvetviach nezarađených do ETS¹⁴ na celé obdobie rokov 2021 – 2030.

Na obrázku 5 je znázornený rozdiel medzi cieľmi členských štátov na rok 2030 podľa nariadenia o spoločnom úsilí a ich projekciami, ktoré zahŕňajú existujúce a dodatočné opatrenia.

¹³ V projekciách, ktoré zahŕňajú „dodatočné opatrenia“ a členské štáty ich predložili v marci 2019, sa uvádza zníženie o 27 %, zatiaľ čo v posúdení scenárov s dodatočnými opatreniami v návrhoch národných energetických a klimatických plánov sa uvádza zníženie o 28 %.

¹⁴ Ciele v odvetviach nezarađených do ETS zahŕňajú vnútroštátne ciele stanovené podľa nariadenia o spoločnom úsilí a záväzok „nulového dlhu“ podľa nariadenia o LULUCF (pozri kapitolu 4).

Obrázok 5: Rozdiely medzi cieľmi na rok 2030 podľa nariadenia o spoločnom úsilí a predpokladanými emisiami so zohľadnením existujúcich opatrení a dodatočných opatrení vyjadrené ako percentuálny podiel emisií vo východiskovom roku 2005. Záporné hodnoty znamenajú prekročenie cieľov; kladné hodnoty znamenajú, že ciele neboli splnené.

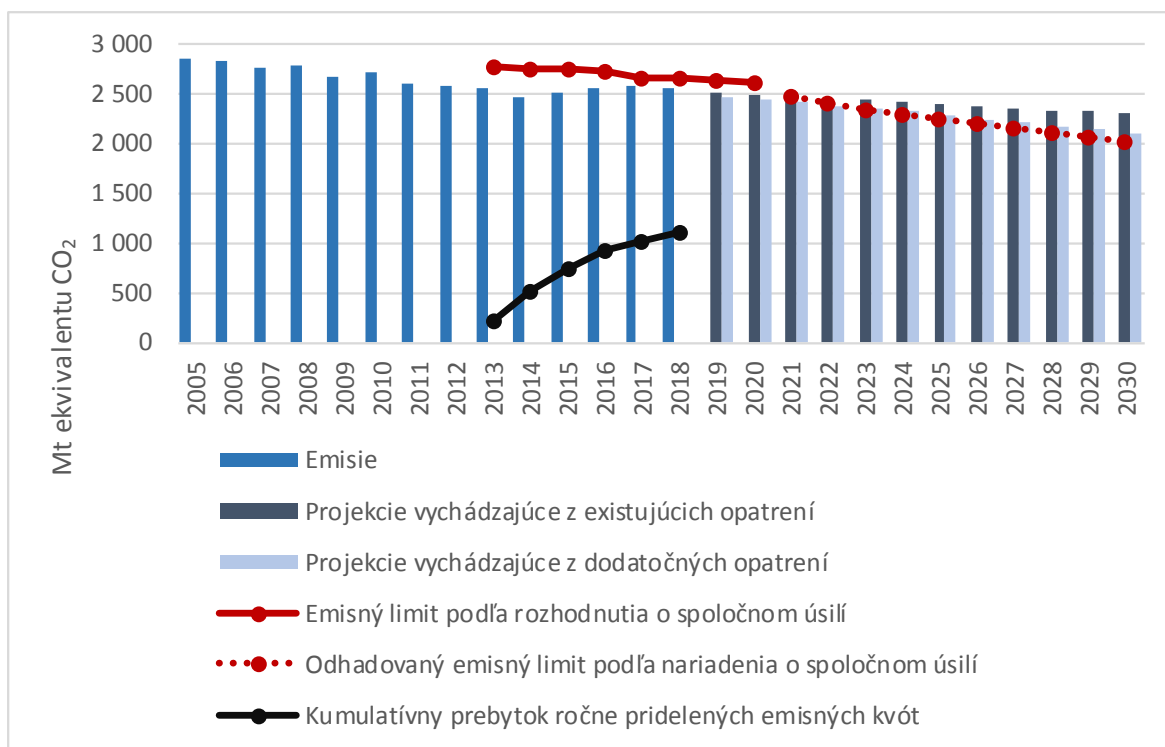
Odporúčania členským štátom k ich návrhom národných energetických a klimatických plánov

V júni 2019 vydala Európska komisia odporúčania členským štátom na základe ich návrhov národných energetických a klimatických plánov. Pokiaľ ide o emisie skleníkových plynov z odvetví nezarađených do ETS, niekoľkým členským štátom odporučila, aby:

- vyjasnili, akým spôsobom členský štát plánuje dosiahnuť svoj cieľ v oblasti skleníkových plynov na rok 2030 v prípade odvetví mimo systému EÚ na obchodovanie s emisiami, a to zvážením ďalších nákladovo efektívnych politík v období rokov 2021 – 2030,
- vyjasnili, akým spôsobom členský štát plánuje splniť požiadavku, aby emisie z využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva (LULUCF) nepresahovali odstraňovanie,
- ako zdroj financovania zohľadnili aj nákladovo efektívne prevody na iné členské štáty v súlade s nariadením o spoločnom úsilí.

Niekoľkým členským štátom takisto odporučila, aby opätovne zvážili svoju úroveň ambícií v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti s cieľom odstrániť rozdiely v ambíciách na úrovni EÚ. Mnohým členským štátom navyše odporučila, aby naďalej analyzovali interakcie medzi plánovanými politikami a opatreniami v oblasti energetiky a klímy a znečistením ovzdušia.

Emisie, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí, boli v roku 2018 v porovnaní s rokom 2005 o 11 % nižšie, ako je znázornené na obrázku 6. Predbežný cieľ zníženia na úrovni 8 % sa teda prekročil o 3 percentuálne body. Od zavedenia systému v roku 2013 boli emisie v celej EÚ každý rok pod hranicou celkového stropu. To viedlo v rokoch 2013 – 2018 ku kumulatívne prebytku ročne pridelených emisných kvót približne na úrovni 1 110 Mt ekvivalentu CO₂. Predpokladá sa, že emisie do roku 2020 zostanú pod hranicou ročného stropu a cieľ na rok 2020 v prípade emisií v oblasti spoločného úsilia sa pri existujúcich opatreniach prekoná o 3 percentuálne body.

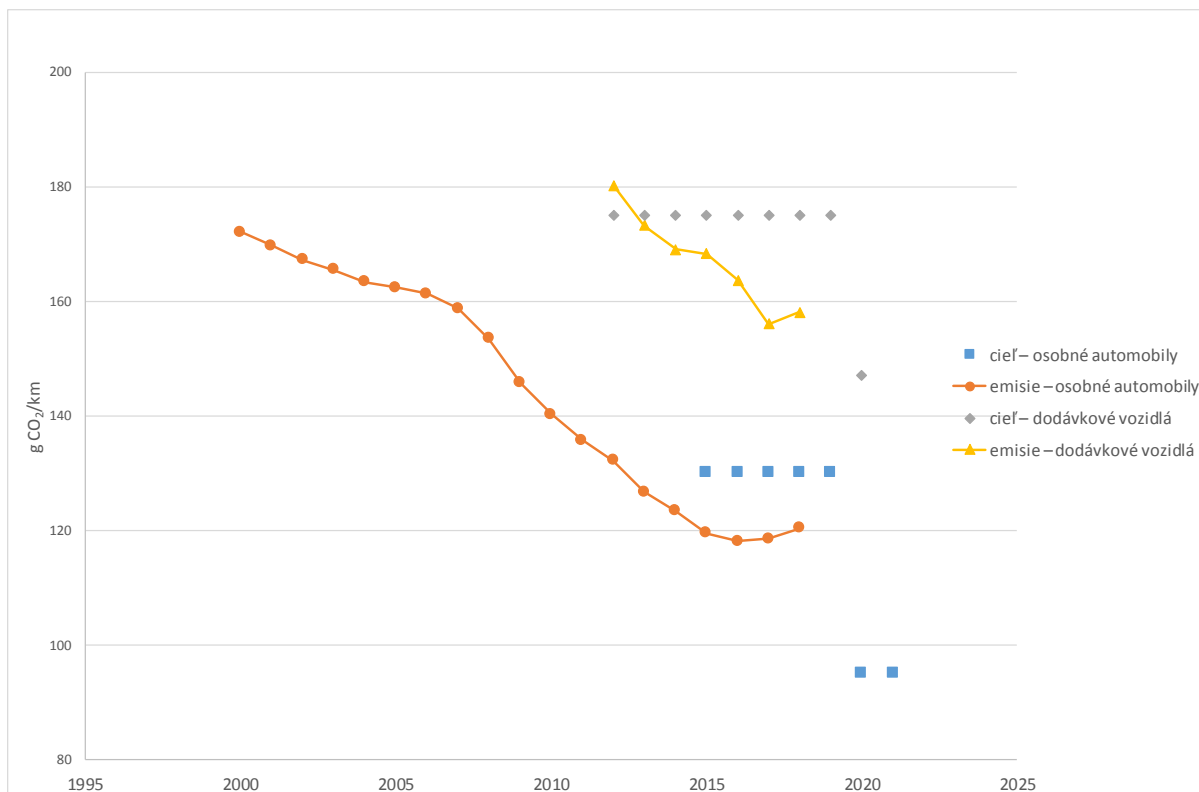

Obrázok 6: Emisie v odvetviach, na ktoré sa v súčasnosti vzťahujú právne predpisy o spoločnom úsilí, na roky 2005 – 2030, a ročne pridelené emisné kvóty (v Mt ekvivalentu CO₂)

Emisie v odvetviach, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy o spoločnom úsilí, sa od roku 2005 do roku 2014 postupne znižovali. Po roku 2014 sa v troch po sebe nasledujúcich rokoch emisie zvýšili, následne však v roku 2018 klesli.

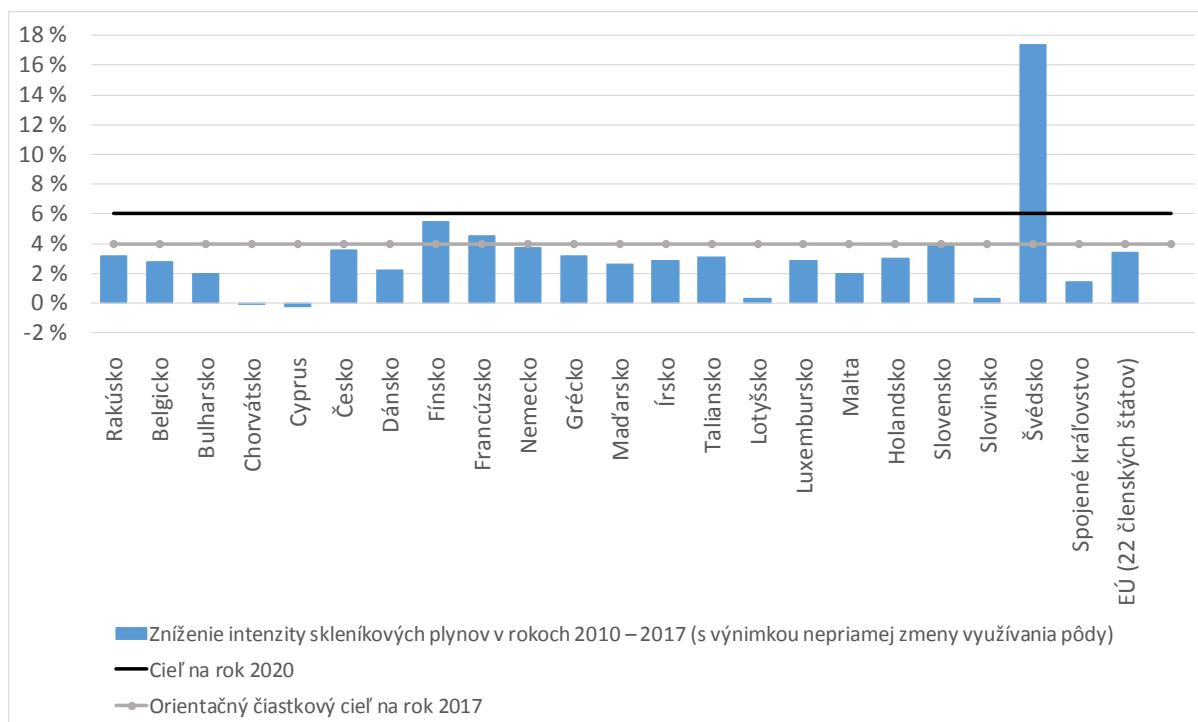
Viac než tretina emisií podľa právnych predpisov o spoločnom úsilí pochádza z **dopravy**. Po poklese emisií v rokoch 2007 – 2013 sa emisie z dopravy v každom z posledných piatich rokov zvýšili a v súčasnosti sú iba o 3 % nižšie ako v roku 2005. Členské štáty predpokladajú, že do roku 2030 dôjde pri existujúcich opatreniach k malému zníženiu (7 % v porovnaní s rokom 2005). Ak však dôjde k vykonaniu plánovaných politík a opatrení, predpokladá sa, že emisie z dopravy sa do roku 2030 znížia o 18 % v porovnaní s rokom 2005.

Emisné normy CO₂ pre nové osobné automobily a dodávkové vozidlá predstavujú kľúčovú hnaciu silu zníženia emisií z cestnej dopravy. Hoci priemerná hodnota emisií CO₂ na kilometer je v prípade nových osobných automobilov a dodávkových vozidiel naďalej nižšia ako súčasné platné ciele, ako sa znázorňuje na obrázku 7, z predbežných údajov za rok 2018 vyplýva zvýšenie emisií v porovnaní s rokom 2017. Aby teda výrobcovia vozidiel splnili plánované ciele na roky 2020 a 2021, budú musieť významne znížiť emisie svojich vozidiel, a to v priemere asi o 25 g CO₂/km v prípade osobných automobilov a o 11 g CO₂/km v prípade dodávkových vozidiel.

Obrázok 7: Priemerná hodnota emisií CO₂ na kilometer v prípade nových osobných automobilov a dodávkových vozidiel

K zníženiu emisií skleníkových plynov z dopravy prispieva smernica o kvalite palív. Členským štátom sa v nej ukladá povinnosť požadovať od dodávateľov paliva, aby do roku 2020 znížili intenzitu emisií skleníkových plynov počas životného cyklu dodaných palív o 6 % v porovnaní s rokom 2010. Priemerná intenzita skleníkových plynov palív dodaných v roku 2017 bola o 3,4 % nižšia ako v roku 2010 (na základe údajov z 22 členských štátov, ktoré boli prvýkrát nahlásené v roku 2019). Ako je znázornené na obrázku 8, dosiahnutý pokrok sa v členských štátoch výrazne líši, ale takmer všetky musia urýchlene prijať ďalšie opatrenia s cieľom zaistiť splnenie cieľa na rok 2020.

Obrázok 8: Zníženie intenzity skleníkových plynov palív, ktoré dosiahli dodávatelia palív z EÚ v 22 nahlasujúcich členských štátoch v rokoch 2010 – 2017

Emisie z **využívania energie v budovách** vykazujú určité medziročné výkyvy spôsobené zmenami dopytu po vykurovaní súvisiacimi s počasím. Počas dlhšieho obdobia emisie vykazujú klesajúci trend a predpokladá sa, že bude pokračovať aj v období do roku 2030. Predpokladaný pokles emisií odráža dostupnosť obchodovateľných technológií, ktorými sa znižuje dopyt po energii, a začlenenie obnoviteľných zdrojov energie. Členské štáty naplánovali nové politiky, ktorými možno rýchlejšie znížiť emisie.

Emisie z **poľnohospodárstva** (iné než CO₂) boli v roku 2018 na podobnej úrovni ako v roku 2005 a predpokladá sa, že pri zachovaní súčasných politík zostanú do roku 2030 stabilné. Dokonca aj v prípade vykonania plánovaných politík sa predpokladá iba malý pokles.

Zariadenie na výrobu bioplynu Verbiostraw*

Verbiostraw je zariadenie na výrobu bioplynu, v ktorom sa slama premieňa na biometán a ten sa následne využíva v miestnej sieti pre zemný plyn. Aktuálna kapacita zariadenia je 8 MW, má sa však rozšíriť až na 16,5 MW, čím sa bude ročne vytvárať až do 140 GWh biometánu.

Zariadenie Verbiostraw je prvým projektom svojho druhu, na ktorom sa vo veľkom rozsahu demonštruje pokročilá technológia na výrobu bioplynu. Zariadenie využíva inovatívnu technológiu monofermentácie slamy na výrobu biometánu výlučne zo slamy. Je ukážkou toho, že na výrobu palív sa dajú použiť nielen potravinové suroviny, ale aj zvyškové materiály z poľnohospodárstva.

Projekt sa nachádza v meste Schwedt v nemeckom Brandenbursku a získal 22,3 milióna EUR z prostriedkov rezervy pre nových účastníkov (NER) 300.

* Projekt je príkladom toho, ako finančné prostriedky EÚ prispievajú k inováciám v odvetviach, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy o spoločnom úsilí.

Emisie z **odpadového hospodárstva** sa od roku 2005 do roku 2018 znížili o 33 % a predpokladá sa, že tento trend prudkého poklesu bude pokračovať.

Emisie z **priemyslu a ostatných odvetví**, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí, boli v roku 2017 o 12 % nižšie ako v roku 2005 a predpokladá sa, že budú naďalej klesať. S tým súvisí skutočnosť, že mnohé látky poškodzujúce ozónovú vrstvu sú aj silnými skleníkovými plynmi. EÚ si už plní svoje medzinárodné záväzky v oblasti postupného ukončenia spotreby látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu do roku 2020, ako sa vyžaduje podľa Montrealského protokolu. S výnimkou roka 2012 bola spotreba v EÚ od roku 2010 v zmysle Montrealského protokolu¹⁵ záporná. Podľa výpočtov bola spotreba v roku 2017 na úrovni -4 080 metrických ton. Záporná spotreba znamená, že sa zlikviduje alebo vyvezie

¹⁵ Súhrnný parameter, v ktorom sa spájajú dovozy, vývozy, výroba a likvidácia látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu s výnimkou látok použitých ako východisková surovina.

viac látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu než sa vyrobí alebo dovezie. Z týchto výsledkov vyplýva, že látky poškodzujúce ozónovú vrstvu sa opätovne nezavádzajú v aplikáciách, v prípade ktorých existujú alternatívy šetrnejšie k životnému prostrediu.

Komisia v roku 2019 hodnotila nariadenie o látkach, ktoré poškodzujú ozónovú vrstvu¹⁶. Z hodnotenia vyplýva, že hoci sa nariadením veľmi účinne plnia jeho ciele, je možné, že tieto výsledky sa budú dať dosiahnuť efektívnejším spôsobom.

Fluórované skleníkové plyny predstavujú skupinu plynov, ktoré sa často používajú ako náhrada za látky poškodzujúce ozónovú vrstvu. Fluórované skleníkové plyny sú však silné skleníkové plyny. V nariadení o fluórovaných skleníkových plynach¹⁷ sa stanovuje postupné ukončovanie výroby a spotreby fluórovaných uhlíkovodíkov v celej EÚ od roku 2015 a zavádzajú sa ďalšie opatrenia zamerané na emisie fluórovaných skleníkových plynov s cieľom znížiť tieto emisie do roku 2030 v porovnaní s rokom 2014 o dve tretiny. Na fluórované uhlíkovodíky sa vzťahuje aj Kigalský dodatok k Montrealskému protokolu, ktorý nadobudol platnosť 1. januára 2019.

Z údajov za rok 2017 vyplýva, že dodávky fluórovaných skleníkových plynov sa v porovnaní s rokom 2016 znížili o 2 %, pokiaľ ide o vplyv na klímu (ekvivalent CO₂), ale z hľadiska objemu sa zvýšili o 3 %. V roku 2017 bolo celkové množstvo umiestnené na trh v rámci systému kvót o 0,4 % nižšie ako maximálne povolené množstvo¹⁸. Tento úspech odráža posun smerom k plynom s nižším potenciálom globálneho otepľovania a ukazuje, že nariadenie sa účinne podieľa na znižovaní emisií fluórovaných skleníkových plynov.

Plnenie rozhodnutia o spoločnom úsilí členskými štátmi

Všetkých 28 členských štátov splnilo v rokoch 2013 až 2016 svoje povinnosti podľa rozhodnutia o spoločnom úsilí. **Malta** v každom z predmetných rokov svoje ročne pridelené emisné kvóty prekročila, schodok však vykryla ich nákupom z Bulharska. **Fínsko, Poľsko, Írsko, Nemecko a Belgicko** svoje ročne pridelené emisné kvóty v roku 2016 prekročili, ale dokázali schodok vykryť prebytočnými ročne pridelenými emisnými kvótami prenesenými z predchádzajúcich rokov. **Švédsko** svoje pridelené kvóty nevyčerpalo v plnej výške a prebytočné ročne pridelené emisné kvóty od roku 2013 do roku 2016 zrušilo, aby zvýšilo environmentálnu integritu systému. Všetky ostatné členské štáty si svoje prebytočné pridelené kvóty preniesli na prípadné použitie v ďalších rokoch. Na plnenie povinností podľa rozhodnutia o spoločnom úsilí neboli použité žiadne medzinárodné kredity z mechanizmu čistého rozvoja (CDM) ani zo spoločného plnenia.

Cyklus na zabezpečenie súladu za rok 2017 stále prebieha. Emisie **Malty** v roku 2017 prekročili jej ročne pridelené emisné kvóty o 23 percentuálnych bodov. Malta bude preto znovu musieť nakúpiť ročne pridelené emisné kvóty a/alebo medzinárodné kredity

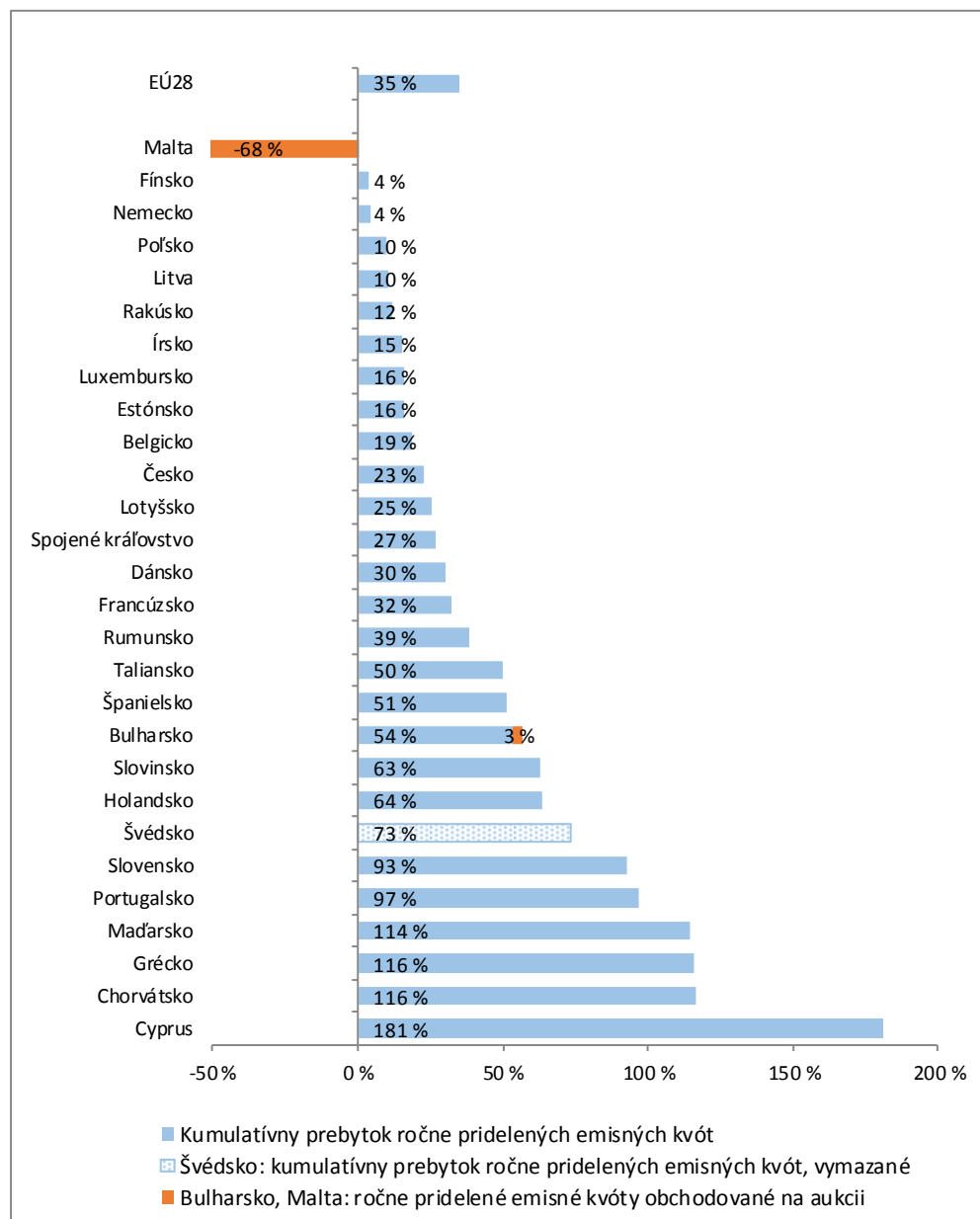
¹⁶ Nariadenie (ES) č. 1005/2009 o látkach, ktoré poškodzujú ozónovú vrstvu.

¹⁷ Nariadenie (EÚ) č. 517/2014 o fluórovaných skleníkových plynach.

¹⁸ Fluórované skleníkové plyny 2018 – údaje zaznamenané podnikmi, ktoré sa týkajú výroby, dovozu, vývozu a likvidácie fluórovaných skleníkových plynov v Európskej únii, 2007 – 2016, Európska environmentálna agentúra.

z projektov. Emisie v **Nemecku, Poľsku, Írsku, Estónsku, Rakúsku, Bulharsku** a na **Cypre** prekročili ročne pridelené emisné kvóty na rok 2017 o 2 – 7 percentuálnych bodov. **Litva** a **Luxembursko** takisto mierne prekročili svoje ročne pridelené emisné kvóty. Tieto členské štáty majú prebytočné ročne pridelené emisné kvóty prenesené z minulých rokov, ktoré možno použiť na zabezpečenie súladu.

Kumulatívny prebytok ročne pridelených emisných kvót pre jednotlivé členské štáty na roky 2013 – 2017 je znázornený na obrázku 9.

Obrázok 9: Kumulatívny prebytok ročne pridelených emisných kvót na roky 2013 až 2017 ako percentuálny podiel emisií vo východiskovom roku 2005

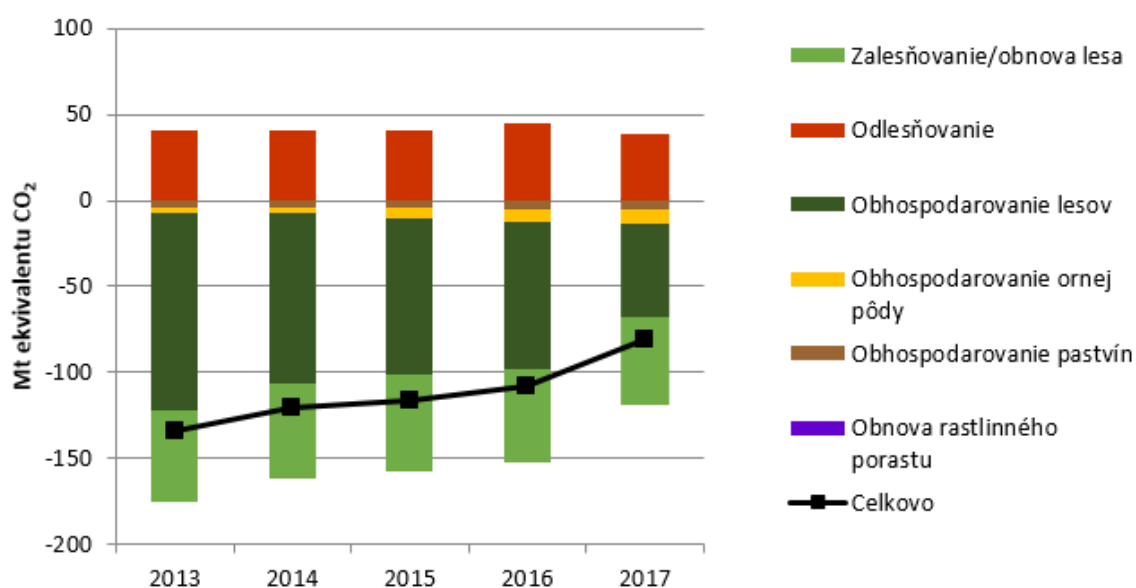
Z predbežných údajov za rok 2018 vyplýva podobný záver ako v roku 2017. **Malta** prekročila svoje ročne pridelené emisné kvóty o 27 percentuálnych bodov, **Írsko** o 12

percentuálnych bodov a **Poľsko** o 9 percentuálnych bodov. **Estónsko, Luxembursko, Nemecko, Rakúsko, Bulharsko, Cyprus, Fínsko a Belgicko** mali takisto vyššie emisie ako ich ročne pridelené emisné kvóty. Emisie všetkých uvedených členských štátov už prekročili ich ročne pridelené emisné kvóty v roku 2016, 2017 alebo v oboch rokoch.

V roku 2018 si ešte môžu všetky členské štáty okrem Malty splniť svoje povinnosti prostredníctvom využitia ročne pridelených emisných kvót prenesených z minulých rokov. V rokoch 2019 a 2020 však už niektoré členské štáty nemusia mať dostatočné množstvo prenesených ročne pridelených emisných kvót na pokrytie prípadného schodku. Z projekcií vyplýva, že **Malte, Nemecku, Írsku a Rakúsku** pravdepodobne vznikne za roky 2013 – 2020 čistý schodok ročne pridelených emisných kvót. V prípade čistého schodku budú členské štáty musieť využiť mechanizmy flexibility podľa rozhodnutia o spoločnom úsilí (okrem prenášania a požičiavania ročne pridelených emisných kvót).

4. VYUŽÍVANIE PÔDY, ZMENY VO VYUŽÍVANÍ PÔDY A LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Pri využívaní pôdy a v lesnom hospodárstve sa môžu emisie CO₂ vytvárať, ale môžu sa aj z atmosféry odstraňovať. Členské štáty EÚ sa zaviazali, že v rokoch 2013 až 2020 zaistia, aby sa emisie skleníkových plynov a ich odstraňovanie pomocou dodatočných opatrení v tomto odvetví započítali do ich cieľa v oblasti zníženia emisií podľa Kjótskeho protokolu. Tieto emisie a ich odstraňovanie sa však nezapočítavajú do cieľa EÚ znížiť domáce emisie do roku 2020 o 20 %.

Obrázok 10: Predbežne započítané emisie a ich odstraňovanie v prípade činností nahlasovaných podľa Kjótskeho protokolu v druhom záväznom období v EÚ28¹⁹

„Započítané“ debety a kredity EÚ na jednotlivé činnosti za roky 2013 – 2017 predstavujú priemerný záchyt -111,9 Mt ekvivalentu CO₂²⁰. Započítané čisté kredity klesli z -133,9 Mt

¹⁹ Kredity pre obhospodarovanie lesov sú obmedzené a prezentované ako ročné priemery, keď celkové kredity pre obhospodarovanie lesov v posudzovanom období presahujú simulovaný strop za rovnaké obdobie.

ekvivalentu CO₂ v roku 2013 na –80,5 Mt ekvivalentu CO₂ v roku 2017. Tieto množstvá pre EÚ zahŕňajú „povinné“ (zalesňovanie/obnova lesa, odlesňovanie a obhospodarovanie lesov), ako aj „voliteľné“ činnosti podľa Kjótskeho protokolu²¹.

Opísaný pokles čistých kreditov je najmä výsledkom poklesu kreditov alebo zmeny kreditov na debety za obhospodarovanie lesov v Chorvátsku, Česku, Dánsku, vo Francúzsku, v Taliansku, Litve, Portugalsku, Slovinsku a Spojenom kráľovstve. Hlavným dôvodom je zvýšenie miery ťažby. Bolo to spôsobené zväčša výrazným zvýšením dopytu po dreve a vnútroštátnymi politikami, ktorými sa zvyšovala ťažba, a v menšej miere aj tým, že viac lesov dosiahlo porubný vek, napr. v Dánsku a Francúzsku. K zvýšeným emisiám prispeli aj prírodné rušivé faktory. V roku 2017 patrili napríklad emisie z prírodných požiarov v Taliansku a Portugalsku k najvyšším, aké boli zaznamenané. Škodcovia a víchrice výrazne zasiahli lesy v Litve, Slovinsku a Česku.

Nie je isté, či bude tento trend pokračovať. V kontexte zmeny klímy sa však očakáva, že udalosti spôsobené prírodnými rušivými faktormi sa budú vyskytovať častejšie. Trhové správanie bude závisieť najmä od hospodárskeho kontextu. Očakáva sa nárast náhrad materiálov a iniciatív presadzujúcich drevo na výrobu energie, ako aj programov v oblasti zalesňovania a obnovy lesa, keďže vychádzajú z politík, ktoré nadobudnú platnosť v roku 2021.

Podľa pravidiel započítania na druhé záväzné obdobie v zmysle Kjótskeho protokolu vykazujú Cyprus, Česko, Fínsko, Francúzsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Holandsko, Portugalsko a Slovinsko v tomto predbežnom započítaní čisté debety aspoň v jednom roku.

V rámci politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030 sa prvýkrát integrujú emisie a ich odstraňovanie z pôdy. V nariadení o LULUCF²² sa vyžaduje, aby od roku 2021 každý členský štát zabezpečil, aby boli započítané emisie z využívania pôdy v plnej miere kompenzované rovnocenným odstránením CO₂ z atmosféry prostredníctvom opatrení v danom odvetví. Toto tzv. pravidlo nulového dlhu znamená, že členské štáty musia vyrovnať emisie z odlesňovania, napríklad rovnocenným záchytom CO₂ vplyvom zalesňovania alebo zlepšením udržateľného obhospodarovania existujúcich lesov.

Členské štáty predložili národné lesohospodárske plány započítavania vrátane navrhovaných referenčných úrovní pre lesy. Expertná skupina posúdila návrhy z technického hľadiska²³

²⁰ Započítanie predstavuje prostriedok na hodnotenie politík a na zvýšenie ambícií realizovať ďalšie opatrenia v súvislosti so znižovaním emisií a zvyšovaním ich odstraňovania. Debety a kredity zo započítania sú predbežné a simulované, pretože definitívne započítanie bude dostupné až po skončení záväzného obdobia (v decembri 2020). V závislosti od činnosti sa uplatňujú rôzne pravidlá započítania: hrubá – čistá hodnota s východiskovou hodnotou 0 v prípade zalesňovania/obnovy lesa a odlesňovania, čistá – čistá hodnota v porovnaní s východiskovou hodnotou (najmä emisie a ich odstránenie za rok 1990) v prípade obhospodarovania pastvín, obhospodarovania ornej pôdy a obnovy rastlinného porastu a rozdiel v porovnaní s referenčnou úrovňou pre obhospodarovanie lesov v prípade obhospodarovania lesov.

²¹ Sedem členských štátov si zvolilo obhospodarovanie ornej pôdy, šesť členských štátov si zvolilo obhospodarovanie pastvín, jeden členský štát sa rozhodol pre obnovu rastlinného porastu a jeden si zvolil odvodňovanie a opätovné zavlažovanie mokradí, ešte však musí poskytnúť vyčíslenie.

²² Nariadenie (EÚ) 2018/841 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politík v oblasti klímy a energetiky na rok 2030.

²³ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3638&news=1>.

a Európska komisia vydala technické odporúčania na zlepšenie národných plánov²⁴. Na tomto základe by mali členské štáty zrevidovať svoje plány do 31. decembra 2019.

V oznámení Komisie „Čistá planéta pre všetkých“²⁵ boli zahrnuté aj emisie a odstránenie zo sektora LULUCF. V súčasnosti pôda v EÚ viaže viac emisií ako uvoľňuje. Hoci sa predpokladá, že sa bude tento záchyt zmenšovať, spolu s ďalšími technologickými riešeniami bude musieť zohrávať stále sa zväčšujúcu úlohu, aby sa vyrovnali zostávajúce emisie z iných odvetví a do roku 2050 sa dosiahla nulová bilancia emisií, ako sa znázorňuje na obrázku 1.

5. VÝVOJ POLITÍK OD OKTÓBRA 2018

EÚ naďalej tvorí svoj rámec politík v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov a adaptácie na zmenu klímy. Za posledný rok došlo k významnému pokroku v znižovaní emisií z cestnej dopravy a podpore udržateľného financovania.

Cestná doprava

V nariadení²⁶ prijatom 17. apríla 2019 sa stanovujú nové emisné normy pre osobné automobily a dodávkové vozidlá od roku 2020. Priemerné emisie z nových osobných automobilov sa budú musieť do roku 2025 znížiť o 15 % a do roku 2030 o 37,5 % v porovnaní s rokom 2021 a priemerné emisie z dodávkových vozidiel budú musieť byť do roku 2025 o 15 % nižšie a do roku 2030 o 31 % nižšie, než boli v roku 2021.

Pokiaľ ide o ťažké úžitkové vozidlá, nariadením²⁷ prijatým 20. júna 2019 sa prvýkrát stanovujú emisné normy CO₂ pre ťažké úžitkové vozidlá v EÚ. Emisie z nákladných automobilov prvýkrát umiestnených na trh v EÚ budú musieť byť do roku 2025 v priemere o 15 % nižšie a do roku 2030 o 30 % nižšie ako v roku 2019.

V oboch nariadeniach je zahrnutý mechanizmus, ktorým sa má stimulovať zavádzanie vozidiel s nulovými a nízkymi emisiami na základe referenčných hodnôt od roku 2025. Sú v nich obsiahnuté aj nové ustanovenia, ktorými sa má zaistiť skutočná reprezentatívnosť monitorovaných emisií.

Navyše sa 20. júna 2019 prijala revízia smernice o ekologických vozidlách²⁸ s cieľom podporovať riešenia ekologickej mobility v rámci verejného obstarávania.

Napokon prebiehajú rokovania medzi Európskym parlamentom a Radou o revízii i) smernice o Eurovignette²⁹ s cieľom podporiť inteligentnejšie spoplatňovanie cestnej infraštruktúry a ii) smernice o kombinovanej doprave³⁰ s cieľom podporiť kombinované použitie rôznych druhov nákladnej dopravy (napr. nákladných vozidiel a vlakov).

²⁴ SWD(2019) 213 final.

²⁵ COM(2018) 773 final.

²⁶ Nariadenie (EÚ) 2019/631, ktorým sa stanovujú emisné normy CO₂ pre nové osobné vozidlá a nové ľahké úžitkové vozidlá.

²⁷ Nariadenie (EÚ) 2019/1242, ktorým sa stanovujú emisné normy CO₂ pre nové ťažké úžitkové vozidlá.

²⁸ Smernica (EÚ) 2019/1161 o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy.

²⁹ https://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/2017-05-31-europe-on-the-move_en.

³⁰ https://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4242_sk.htm.

Udržateľné financovanie

Na dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti klímy je nevyhnutné zmeniť investičné modely. V rámci legislatívneho prostredia EÚ zosúladuje svoj rámec finančných a kapitálových trhov s klimatickými výzvami. V marci 2018 Komisia navrhla komplexný akčný plán zameraný na začlenenie udržateľnosti do kapitálových trhov³¹, ktorý mal tri hlavné ciele: presmerovať kapitálové toky do udržateľných investícií, riadiť finančné riziká vyplývajúce zo zmeny klímy, zhoršovania životného prostredia a sociálnych otázok a posilňovať transparentnosť a dlhodobý výhľad finančnej a hospodárskej činnosti.

V máji 2018 Európska komisia navrhla prvý legislatívny balík opatrení³² na vykonanie akčného plánu. Spoluzákonodarcovia schválili nariadenie o zverejňovaní informácií týkajúcich sa udržateľných investícií a rizík ohrozujúcich udržateľnosť a nariadenie o nízkouhlíkových referenčných hodnotách a referenčných hodnotách pre kladný vplyv v oblasti emisií uhlíka. Komisia vydala usmernenia k podnikovému podávaniu správ súvisiacich s klímou podľa smernice o zverejňovaní nefinančných informácií³³. Prebiehajú rokovania o návrhu nariadenia o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií (prostredníctvom tzv. taxonómie). Prípravné a nelegislatívne práce napredujú aj v súvislosti s inými prvkami akčného plánu.

6. FINANCOVANIE OPATRENÍ V OBLASTI KLÍMY

Zahrnutie politík v oblasti klímy do rozpočtu EÚ

EÚ sa zaviazala vynaložiť v rokoch 2014 – 2020 v priemere aspoň 20 % svojho rozpočtu na výdavky súvisiace s klímou. Z najnovších dostupných údajov vyplýva, že v roku 2018 predstavovali tieto výdavky 20,7 % rozpočtu.³⁴ Podľa rozpočtového trendu by sa v súčasnom viacročnom finančnom rámci malo na tieto účely vynaložiť v priemere 209 miliárd EUR (19,7 % rozpočtu).

Na základe tohto úspechu Komisia 2. mája 2018 navrhla ambicióznejší cieľ, podľa ktorého by v ďalšom viacročnom finančnom rámci (2021 – 2027) mali výdavky prispievajúce k plneniu cieľov v oblasti klímy dosiahnuť 25 % všetkých výdavkov.³⁵

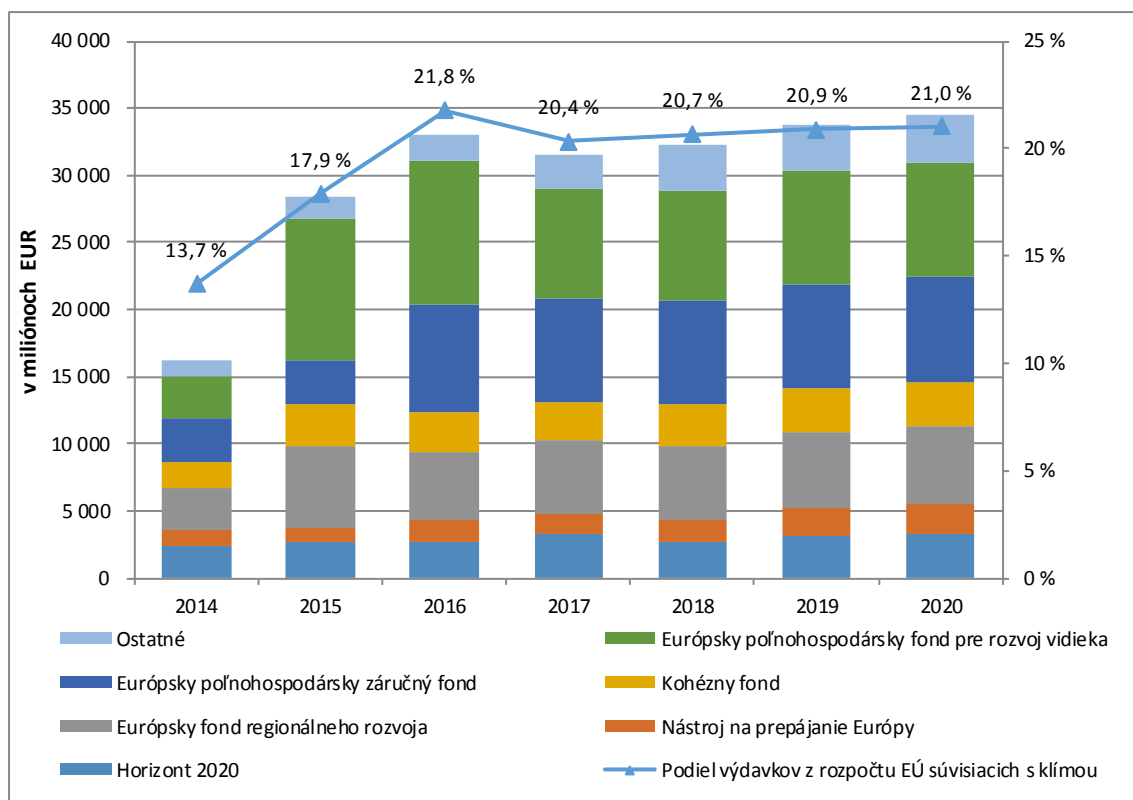
³¹ COM/2018/097 final.

³² https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en.

³³ https://ec.europa.eu/info/publications/non-financial-reporting-guidelines_en#climate.

³⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/draft-budget-2020-wd-13-web-1.4_soe.pdf.

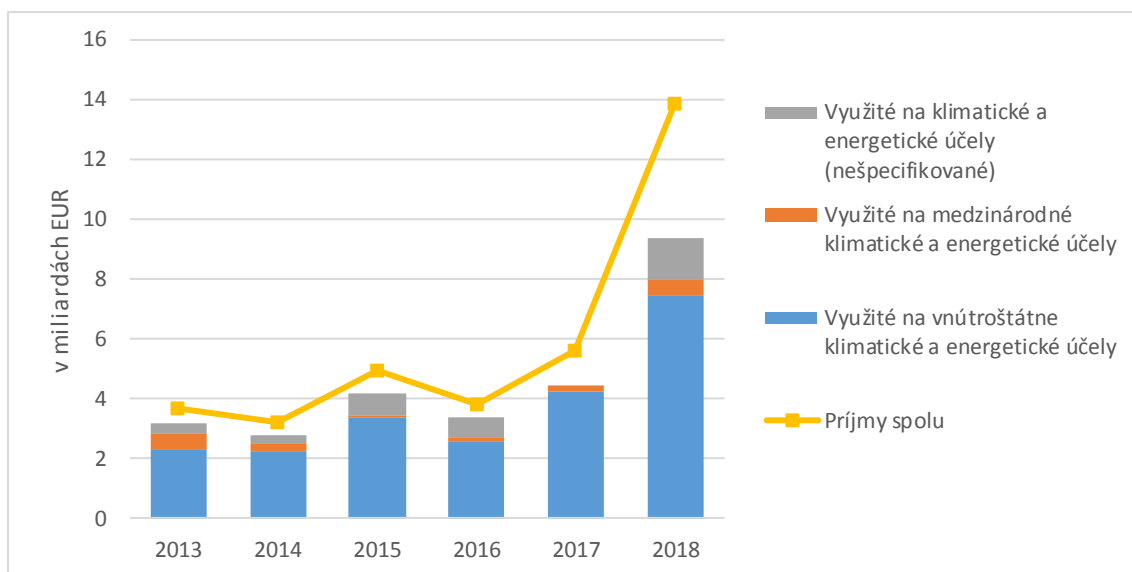
³⁵ https://ec.europa.eu/commission/publications/factsheets-long-term-budget-proposals_en.

Obrázok 11: Výdavky z rozpočtu EÚ na roky 2014 – 2020 súvisiace s klímou (v miliónoch EUR a percentách rozpočtu EÚ)

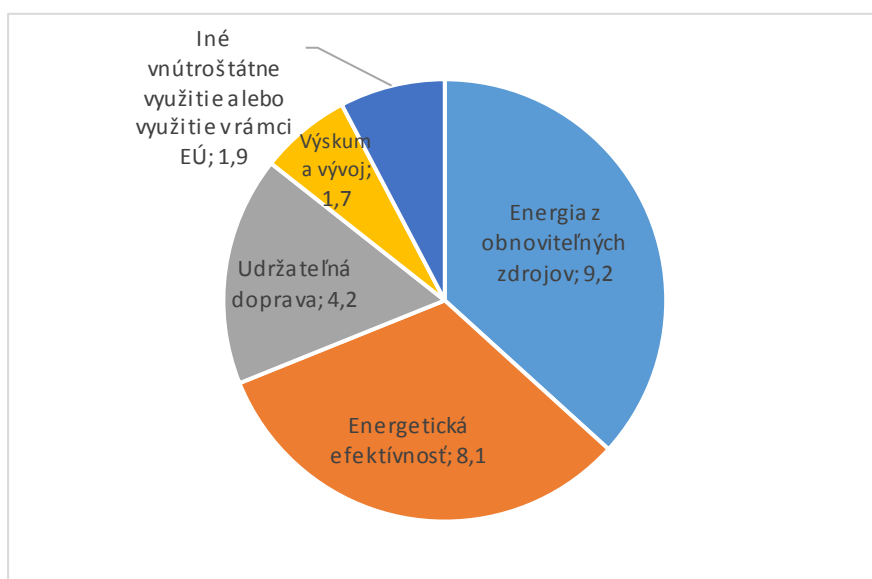
Využitie príjmov z aukcií kvót v rámci EU ETS

V roku 2018 zarobili členské štáty na aukciách kvót v rámci EU ETS 13,6 miliardy EUR, čo je o 8 miliárd EUR viac ako v roku 2017, a to v dôsledku vyššej ceny emisií oxidu uhličitého. V roku 2018 sa takmer 70 % príjmov využilo alebo plánuje využiť na klimatické a energetické účely. V období rokov 2013 – 2018 sa využilo alebo sa plánuje na tieto účely využiť takmer 80 % príjmov. Väčšina príjmov sa využije na vnútroštátne účely alebo účely EÚ, zatiaľ čo menšia suma sa využije na medzinárodné klimatické a energetické účely. Na obrázku 12 sú znázornené celkové príjmy v rámci systému EU ETS a ich využitie na klimatické a energetické účely.

Obrázok 12: Využitie príjmov z aukcií kvót v ETS v rokoch 2013 – 2018 (v miliardách EUR)

Z príjmov, ktoré sa využívajú na vnútroštátne účely, bola najväčšia časť vynaložená na energiu z obnoviteľných zdrojov, energetickú efektívnosť a udržateľnú dopravu. Na obrázku 13 je znázornené využitie príjmov z aukcií na vnútroštátne účely.

Obrázok 13: Využitie príjmov z aukcií kvót v ETS na vnútroštátne účely v rokoch 2013 – 2018 (v miliardách EUR)

Rezerva pre nových účastníkov (NER) 300

Program NER 300 (rezerva pre nových účastníkov) patrí k celosvetovo najväčším programom financovania inovačných demonštračných projektov v oblasti výroby nízkouhlíkovej energie. Je financovaný zo speňaženia 300 miliónov emisných kvót v rámci EU ETS.

Na základe dvoch výziev na predkladanie ponúk boli finančné prostriedky vo výške 2,1 miliardy EUR pridelené 38 projektom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a jednému projektu v oblasti zachytávania a ukladania CO₂ v 20 členských štátoch EÚ. V prevádzke je sedem projektov a v prípade piatich projektov sa očakáva, že sa prevádzka začne do konca roka 2019. V prípade štyroch projektov sa pokračuje v prípravách, aby sa prevádzka začala najneskôr do 30. júna 2021.

Vzhľadom na náročný hospodársky a politický kontext, ktorý existuje, odkedy bol program NER300 vytvorený, nebolo v prípade 19 projektov vybraných na financovanie možné získať dostatočnú ďalšiu finančnú podporu a do júla 2019 boli projekty stiahnuté. Ďalšie štyri projekty sa nachádzajú v rôznych fázach vývoja. Stiahnutím projektov v rámci dvoch výziev na predkladanie ponúk sa celkovo uvoľnilo 1 358 miliónov EUR, ktoré sa opätovne investujú do existujúcich finančných nástrojov (623 miliónov EUR zo stiahnutého projektu z prvej výzvy) a do inovačného fondu (735,5 milióna EUR z druhej výzvy) (pozri rámček).

Energetické demonštračné projekty InnovFin

Finančné prostriedky uvoľnené zo zrušených projektov v rámci prvej výzvy na predkladanie ponúk (doteraz 623 miliónov EUR) sa opätovne investujú do energetických demonštračných projektov InnovFin a do dlhového nástroja v rámci Nástroja na prepájanie Európy, ktoré riadi Európska investičná banka.

Doteraz boli v rámci energetických demonštračných projektov InnovFin vybrané tri projekty, ktoré využijú nevyčerpané finančné prostriedky z programu NER300 vo výške približne 73 miliónov EUR:

1. Wave Roller: príspevok z programu NER300 bude predstavovať 10 miliónov EUR;
2. Windfloat: projekt získal finančnú podporu z nástroja InnovFin EDP vo výške 60 miliónov EUR z nevyčerpaných finančných prostriedkov programu NER300. V rámci projektu WindFlow sa takisto využíva grant z pôvodného programu NER300 vo výške takmer 30 miliónov EUR;
3. Greenway EV Charging Network: projektu boli pridelené finančné prostriedky EIB v rámci nástroja InnovFin EDP vo výške 17 miliónov EUR, z ktorých takmer 3 milióny EUR pochádzajú z nevyčerpaných finančných prostriedkov programu NER300.

V štyroch projektoch sa navyše využila pomoc pri vypracúvaní projektu financovaná z nevyčerpaných prostriedkov programu NER300.

Projekt Windfloat, Portugalsko

Inovačný fond

Inovačný fond bol vytvorený revidovanou smernicou o ETS³⁶. Pri cene emisií oxidu uhličitého na úrovni 20 EUR/tCO₂ by sa zmobilizovalo 10 miliárd EUR na podporu

³⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/410 zo 14. marca 2018, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii, článok 10a ods. 8.

demonštrácie inovatívnych technológií a prevratných inovácií v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje systém EU ETS, na konkurenčnom základe. Delegované nariadenie o prevádzkovaní inovačného fondu nadobudlo účinnosť v máji 2019³⁷. Počas roka 2019 sa Komisia aktívne zapájala do osvetových činností s predstaviteľmi priemyslu a členskými štátmi s cieľom zvýšiť informovanosť o inovačnom fonde a diskutovať o kľúčových otázkach pre každé odvetvie spojených s výberom a vykonávaním projektov. Plánuje sa, že prvá výzva na predkladanie ponúk sa spustí v polovici roka 2020, po nej budú nasledovať pravidelné výzvy až do roku 2030³⁸.

Modernizačný fond

Z modernizačného fondu sa budú podporovať investície do nízkouhlíkových technológií v energetických systémoch desiatich členských štátov EÚ s nízkym príjmom³⁹ v podieloch vopred určených smernicou o ETS. Pri cene emisií oxidu uhličitého na úrovni 20 EUR/tCO₂ sa za nasledujúce desaťročie získa približne 14 miliárd EUR. Veľkosť fondu sa po rozhodnutí piatich členských štátov preniesť časť svojich kvót na účely solidárnosti a/alebo prechodne pridelených bezodplatných kvót viac než zdvojnásobila. Práca Európskej komisie na vytvorení modernizačného fondu sa začala sériou technických seminárov vo všetkých prijímajúcich členských štátoch v období od septembra 2018 do januára 2019. Uskutočňujú sa ďalšie prípravné práce zamerané na prijatie vykonávacieho právneho predpisu v prvej polovici roka 2020.

LIFE – Ochrana klímy

Program LIFE je finančný nástroj EÚ pre životné prostredie a ochranu klímy. Spolufinancujú sa z neho projekty s európskou pridanou hodnotou. Celkový rozpočet na financovanie projektov v rokoch 2014 – 2020 predstavuje 2,5 miliardy EUR v rámci podprogramu pre životné prostredie a 0,86 miliardy EUR v rámci podprogramu pre ochranu klímy. Väčšina projektov v oblasti Životné prostredie programu LIFE prináša aj súvisiace prínosy v oblasti klímy.

Opatreniami na ochranu klímy v rámci programu LIFE sa podporujú projekty na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na túto zmenu, ako aj riadenie a informácie v oblasti klímy. V rámci výzvy programu LIFE v roku 2018 boli na financovanie odporúčané návrhy, do ktorých sa zapojili príjemcovia z 21 členských štátov, pričom najväčšie sumy pripadli Španielsku, Taliansku a Nemecku.

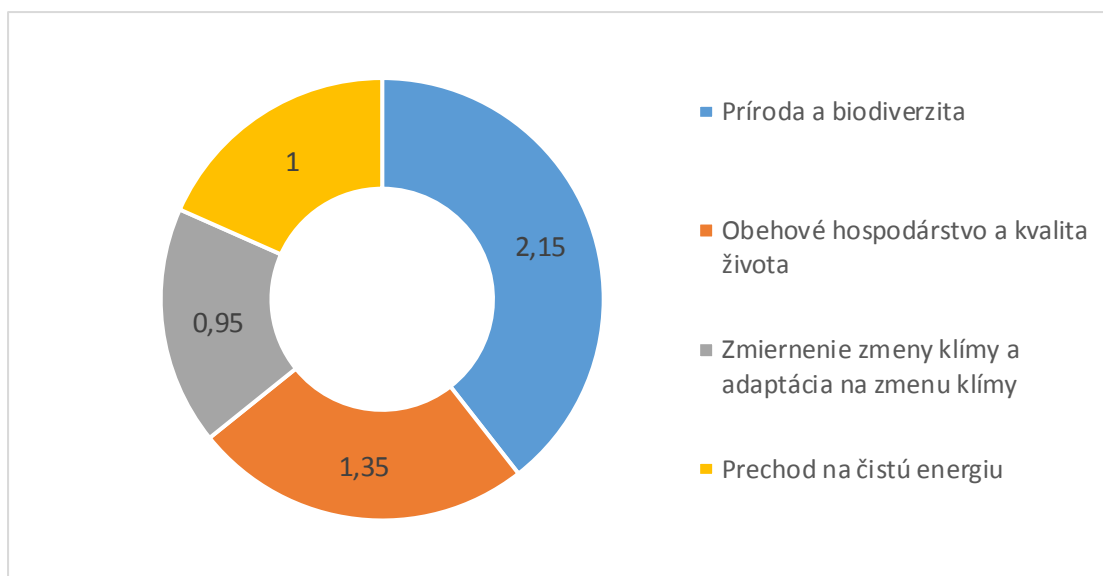
Navrhovaný viacročný finančný rámec na roky 2021 – 2027 zahŕňa pre Program pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) zvýšený rozpočet vo výške 5,45 miliardy EUR.

V oblasti ochrany klímy budú dva podprogramy: „Zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy“ a „Prechod na čistú energiu“. Očakáva sa, že rozpočet v oblasti ochrany klímy bude v rokoch 2021 – 2027 predstavovať asi 1 miliardu EUR. Činnosti v rámci podprogramu Prechod na čistú energiu sú v súčasnosti financované z iniciatívy Horizont 2020 a bude im poskytnutý podobný rozpočet.

³⁷ 28.5.2019 – C(2019) 1492 – [Delegované nariadenie Komisie \(EÚ\) 2019/856, ktorým sa dopĺňa smernica 2003/87/ES, pokiaľ ide o prevádzkovanie inovačného fondu.](#)

³⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/innovation-fund_en.

³⁹ BG, CZ, EE, HR, LV, LT, HU, PL, RO a SK.

Obrázok 14: Navrhované pridelenie rozpočtových prostriedkov pre program LIFE na roky 2021 – 2027

7. ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY

V rámci stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, ktorá bola prijatá v roku 2013, aby sa členské štáty pripravili na súčasné a budúce vplyvy klímy, sa za posledný rok dosiahol ďalší pokrok:

- ✓ 26 členských štátov už zaviedlo vnútroštátne stratégie pre adaptáciu na zmenu klímy, zatiaľ čo ostatné členské štáty svoje stratégie zanedlho dokončia⁴⁰,
- ✓ viac než 1 900 miest a obcí v Európe sa prostredníctvom Dohovoru primátorov a starostov zaviazalo zvyšovať svoju odolnosť proti zmene klímy (nárast o 900 miest a obcí od roku 2018),
- ✓ viaceré návrhy národných energetických a klimatických plánov obsahujú ciele v oblasti adaptácie,
- ✓ došlo k skvalitneniu platformy CLIMATE-Adapt,
- ✓ Európska komisia zverejnila aktualizovanú štúdiu PESETA⁴¹ o celom rade vplyvov klímy vrátane hospodárskeho posúdenia,
- ✓ z programu LIFE sa financujú projekty zamerané na adaptáciu na zmenu klímy v kľúčových oblastiach, napr. v oblasti vodných zdrojov.

⁴⁰ Chorvátsko a Bulharsko na svojich vnútroštátnych stratégiách stále pracujú.

⁴¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iii>.

Projektom AgroClimaWater⁴² sa v stredomorských krajinách podporuje efektívne hospodárenie s vodou a prechod k poľnohospodárstvu odolnejšiemu proti zmene klímy. Z programu LIFE sa na tento projekt poskytuje podpora vo výške 1,4 milióna EUR.

Pilotné opatrenia projektu sa sústreďujú na olivovníkové, citrusové a broskyňové sady. Zapojení farmári prispôbujú svoje metódy s cieľom dosiahnuť najvyššie možné výnosy napriek slabej alebo kolísavej dostupnosti vody. Len po dvoch rokoch vykonávania sa projektom AgroClima Water v rámci programu LIFE dosiahli pôsobivé výsledky, napríklad v Taliansku zníženie spotreby vody o 15 % a o 50 % menšia spotreba živín. Pri gréckych pilotných pozemkoch sa napriek extrémnym klimatickým podmienkam v roku 2018 zvýšil výnos o 26 %.

Z hodnotenia stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy v roku 2018 vyplynuli pozitívne závery⁴³. Niektoré **získané skúsenosti** by mohli v Európe pomôcť vymedziť budúce adaptačné opatrenia, napríklad:

- v dôsledku medzinárodného vývoja vznikla potreba, aby EÚ zosúladiła svoje adaptačné opatrenia s Parížskou dohodou, sendaiským rámcom pre znižovanie rizika katastrof a cieľmi udržateľného rozvoja,
- potreba adaptovať sa na zrýchľujúce sa zmeny je ešte väčšia ako v čase, keď bola stratégia prijatá: musíme lepšie posilňovať infraštruktúru proti vplyvom extrémneho počasia a zmeny klímy,
- do posudzovania a výberu možností adaptácie sa musia lepšie začleniť **ekosystémové prístupy**,
- v politike a plánovaní v oblasti adaptácie by sa malo viac pozornosti venovať **verejnému zdraviu**.

V rámci programu **Horizont Európa** sa začala **misia v oblasti adaptácie a spoločenskej transformácie**. Rade misie predsedá Connie Hedegaardová. Misiami v rámci programu Horizont Európa sa zaistia a usmernia výskum a inovácie a prostredníctvom ambiciózných a prenosných čiastkových cieľov poskytnú podporu priemyselnému odvetviu a verejnosti.

8. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA V OBLASTI KLÍMY

Letecká doprava

Rada Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO) v roku 2018 prijala normy a odporúčané postupy ako súčasť svojho systému kompenzácie a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnom letectve (CORSIA). Cieľom systému CORSIA je prostredníctvom započítania stabilizovať vplyv emisií z medzinárodnej leteckej dopravy na úrovni z roku 2020.

Na úrovni ICAO vykonávanie prebieha, ale stále nie je úplné. Prvé povinnosti monitorovania vznikli v roku 2019 a pilotná fáza sa začne v roku 2021. Hoci sa už 81 krajín, ktoré pokrývajú

⁴² <http://www.lifeagroclimawater.eu/>.

⁴³ https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what_en.

76,6 % globálnych emisií, dobrovoľne rozhodlo od roku 2021 k systému pripojiť, stále existujú neistoty spojené s výsledným dosahom a spoľahlivosťou schémy, a to z dôvodu neúčasti krajín s významnou činnosťou v oblasti leteckej dopravy a pretrvávajúcej potreby prijať rozhodnutia o jednotkách emisií, ktoré budú dostupné na započítanie.

Členské štáty EÚ informovali⁴⁴ ICAO o existujúcich rozdieloch medzi prvkami systému EU ETS v oblasti leteckej dopravy a právne záväznými prvkami systému CORSIA uvedenými v normách a odporúčaných postupoch s cieľom ochrániť priestor politik EÚ.

Námorná doprava

Medzinárodná námorná organizácia (IMO) v roku 2018 prijala svoju stratégiu znižovania emisií skleníkových plynov z lodí vrátane medzinárodného záväzku znížiť emisie do roku 2050 v porovnaní s úrovňou z roku 2008 aspoň o 50 % (vrátane čiastkových cieľov v oblasti intenzity CO₂). Členské štáty EÚ ako členovia Medzinárodnej námornej organizácie musia na základe tohto záväzku konať.

V stratégii IMO je zahrnutý zoznam možných krátkodobých, strednodobých a dlhodobých opatrení na dosiahnutie cieľov stratégie, pričom sa uprednostňujú tie opatrenia, ktorými sa môže dosiahnuť ďalšie zníženie emisií už pred rokom 2023, ale vychádza sa aj z existujúcich opatrení IMO, napríklad z indexu energetickej efektívnosti konštrukčného riešenia a plánu riadenia energetickej efektívnosti v oblasti lodnej dopravy. Európska komisia je úzko zapojená do prebiehajúcich rokovaní o konkrétnych opatreniach v rámci IMO vrátane návrhov zo strany členských štátov EÚ.

Lode zastavujúce v prístavoch v Európskom hospodárskom priestore začali v roku 2018 monitorovať svoje emisie a podávať o nich správy, pričom prvé údaje o emisiách boli zverejnené 30. júna 2019⁴⁵. Cieľom tohto systému je poskytnúť spoľahlivé informácie na podporu rozhodnutí v oblasti tvorby politik a nevyhnutnú transparentnosť na stimuláciu zavádzania energetickejšieho technologického správania. Do konca roka 2019 Európska komisia dokončí správu o prvom roku fungovania systému.

V rámci Medzinárodnej námornej organizácie (IMO) sa 1. januára 2019 začali monitorovacie činnosti v oblasti spotreby vykurovacieho oleja lodí a prvé správy sa majú vyhotoviť v roku 2020. V dôsledku toho musia lode zastavujúce v prístavoch EÚ podávať správy podľa nariadenia EÚ o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní v námornej doprave (MRV), ako aj v rámci systému zberu údajov IMO.

Podpora rozvojových krajín

EÚ a jej členské štáty sú naďalej najväčšími svetovými poskytovateľmi oficiálnej rozvojovej pomoci určenej rozvojovým krajinám, ktorá v roku 2018 predstavovala 74,4 miliardy EUR. EÚ, jej členské štáty a Európska investičná banka sú aj najväčšími poskytovateľmi verejného financovania opatrení v oblasti zmeny klímy. V roku 2017 ich príspevok predstavoval 20,4 miliardy EUR (najnovšie dostupné údaje)⁴⁶.

⁴⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32018D2027>.

⁴⁵ Nariadenie (EÚ) 2015/757 o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní (MRV) emisií oxidu uhličitého.

⁴⁶ Údaje o financovaní opatrení EÚ v oblasti zmeny klímy za rok 2018 budú zverejnené v záveroch Rady o financovaní opatrení v oblasti zmeny klímy na jeseň v roku 2019.

Členské štáty EÚ sa zaviazali poskytnúť do Zeleného klimatického fondu počas počiatočnej mobilizácie zdrojov fondu celkovo 4,7 miliardy USD, čo predstavuje takmer polovicu celkových záväzkov vo výške 10,3 miliardy USD. Úloha Európy bude pravdepodobne v budúcnosti ďalej narastať. Nemecko a Nórsko sú prvé krajiny, ktoré oznámili zdvojnásobenie príspevkov v rámci prebiehajúceho kola na doplnenie Zeleného klimatického fondu.

Hlavnou iniciatívou EÚ v oblasti zmeny klímy je Globálna aliancia proti zmene klímy+ (GCCA+). V rokoch 2007 – 2020 sa z nej poskytujú granty vo výške 750 miliónov EUR na opatrenia v oblasti klímy a rozvoj kapacít v rozvojových krajinách, najmä v najmenej rozvinutých krajinách a malých ostrovných rozvojových štátoch. Pri súčasnej aktualizácii vnútroštátne stanoveného príspevku k Parížskej dohode GCCA+ podporuje partnerov v tvorbe politík v oblasti klímy a v plánovaní ambiciózneho zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na túto zmenu.

Vonkajším investičným plánom EÚ sa podporujú investície v rozvojových krajinách v Afrike a regióne susedstva EÚ. Osem doterajších záruk pomôže vytvoriť a rozšíriť projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a prepojenosti k miliónom ľudí v partnerských krajinách. Prostredníctvom európskej záruky pre energiu z obnoviteľných zdrojov riadenej štyrmi európskymi finančnými inštitúciami by sa napríklad získal kapitál až do výšky 3,4 miliardy EUR pre projekty v subsaharskej Afrike. V rámci projektov dôjde k zníženiu emisií CO₂, zmenšeniu výskytu výpadkov elektrickej energie, vytvoreniu až 12 000 pracovných miest a zvýšeniu kapacity na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov približne o 2 GW.

Dňa 28. septembra 2018 sa začali rokovania o novom partnerstve medzi EÚ a regiónom AKT (africké, karibské a tichomorské štáty) po roku 2020. Plánovaná dohoda po skončení platnosti Dohody z Cotonou⁴⁷ bude obsahovať silný spoločný záväzok vo vzťahu k opatreniam v oblasti klímy. V roku 2018 navyše vznikla nová africko-európska aliancia pre udržateľné investície a pracovné miesta, ktorej cieľom je okrem iného stimulovať ochranu v oblasti životného prostredia a práce.

Prepojenie systému ETS so Švajčiarskom

Dohodu o prepojení systémov obchodovania s emisiami po jej podpise v novembri 2017 v súčasnosti schválili parlamenty EÚ aj Švajčiarska. V ďalšom kroku musia Švajčiarsko a EÚ dohodu o prepojení ratifikovať, aby prepojenie začalo fungovať od 1. januára 2020.

⁴⁷ Dohoda z Cotonou predstavuje celkový rámec vzťahov EÚ s krajinami AKT. Jej platnosť uplynie vo februári 2020.